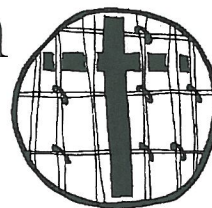

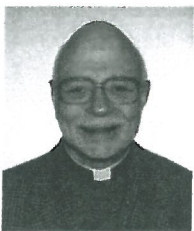
Hva med fanger som ønsker et kristent felles- skap etter endt soning?

tema

Hvor blir det av fangene kirkelig sett, når de løslates, som i fengselstiden er kommet til kristen tro? En tidligere kjent fengselsprest sa det slik en gang: "Det må være et tankekors for fengselspresten når den fangen han ledet til en kristen tro da han satt inne, ved løslatelsen finner sitt åndelige hjem i en frimenighet".

Dette var bakgrunnen for at stiftelsen Kirkens Fengselsarbeid så dagens lys på midten av 1970-tallet.

AV FENGSELSPREST OLAV GLAD

På den tiden disse ordene ble uttalt, var det vel kanskje ikke så underlig. For langt inn i 70-årene og i begynnelsen av 80-årene var en stor del av fangeklientellet representert fra det lag av folket som hadde et ambivalent forhold til den offisielle norske kirke. Alternativen for denne gruppen var mer karismatiske miljøer. Dette hindret imidlertid ikke fangen fra å benytte seg av fengselspresten som sin veileder og sjelesørger. For å si det brutalt, så hadde han jo ikke noen annen åndelig leder å henvende seg til. Dette til tross, gav de fleste uttrykk for at de satte pris på at kirken tilgodeså fanger med en prest. Det samme gjelder i dag. Men ettersom fangeklientellet begynte å flate seg ut, i den betydning at flere fra middel- og "overklassen" fant veien inn i fengslene, ble bildet mer nyansert. Da møter kirken et "kirkefolk" som ikke bare ønsker å være i kirken, men som uttrykker et ønske om at kirken oppretter et møtested utenfor murene som de kan benytte seg av etter løslatelsen. Å henvise dem til sin lokale menighet, ville ofte oppfattes som et slag i løse luften, bl.a. fordi de ønsker å være anonyme.

Liten kjennskap til Den norske kirke

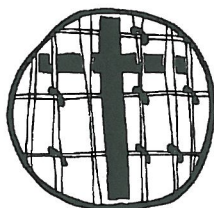
Med denne bakgrunnen meldte følgende spørsmål seg: Hva har kirken gjort for å imøtekomme et slikt ønske? Hvor mye kjennskap har fangene til sin kirke? Hvor mye kunnskap har de til Ham kirken bekjenner seg til? Hvor mye kjennskap har de til hvordan kirken fungerer utenom dette at presten preker hver søndag, at den døver barn, vier forelskede par og gravlegger de døde?

Svaret på spørsmålene kunne ikke bli annet enn: "Svært lite, hvis noe i det hele tatt". De som da ikke gikk inn i en frimenighet ble borte fra kirken og for kirken. De som ønsket at Den norske kirke skulle møte dem ute, fant den ikke, bortsett fra de som hadde rusproblemer eller var sosialklienter. For disse fantes det behandlingsinstitusjoner, private og offentlige støttetiltak, også kristne sådanne. Men for den "edruelige" eksfange var det kun en søndagsgudstjeneste kl. 11 den hadde å by på. Dette virket noe fjernt og fattigslig, og den løslatte ble gående som en kirkefremmed mot sin vilje.

Prestetjenesten i Oslo kretsfengsel

Resultatet av å stille slike spørsmål, og de svarene som ble gitt, avgjorde strategien for 20 års prestetjeneste i Oslo kretsfengsel. Fengselspresten la følgelig opp sitt arbeid på en slik måte at også de som ønsket en tilhørighet med kirken som hadde døpt dem, ble imøtekommet når soningen i fengselet var over. Presten la vekt på å gjøre søndagen til en innholdsrik dag. Opplegget ble så vellykket at når luftetiden for fangen kolliderte med søndagssamlingen, så valgte fangen gudstjenesten. Noe av grunnen til dette var at gudstjenesten ble lagt inn i en sosial ramme.

Hva angikk prekenen på søndagssamlingene, så ble det lagt vekt på kunnskapsformidling i den kristne tro og kirkens liv. Prekenen ble følgelig mer en lærepreken enn en forkynnelse. Presten benyttet kart og slides, både for å lokalisere geografiske steder og å gi en visuell opplevelse av sted, landskap og kultur. Dette fungerte utmerket, rett og slett fordi

tema

«Hva med fanger som ønsker
et fellesskap eller endr samling?»

mange av de innsatte lærte mer ved å se enn å lese. Løreprækenen skapte altså interesse for bibelhistorie. I tillegg skapte den ro blant fangene. Presten ble ikke oppfattet som en som var kommet for å presse på dem noe de ikke var tidsmessig eller mentalt forberedt på, nemlig en kjapp «omvendelse». Fanger er generelt sett vare for prekener. Ved siden av at de blir assosiert med noe kjedelig, forbindes prekener med moralske utlegninger om rett liv og levnet. Dette er de ikke særlig interessert i, sånn umiddelbart, fordi det oppleves som et angrep på deres livsstil. Det smaker ikke godt, og det vil de ha seg spart for. Ikke fordi de vil at kirken skal glatte over deres levnet som førte dem inn i fengselet, men fordi de allerede har fått en dom, samfunnets dom. De ønsker forståelig nok ikke en tilleggsdom fra kirken.

Kontaktsted utenfor murene

Den respekt for hverandres holdninger som ble skapt mellom prest og fange ved gudstjenestene, og ikke minst interessen for mer kunnskap, førte til at enkelte fanger ba presten starte en bibelgruppe.

På denne tiden var det overkommelig å få igjen nye tiltak i et fengsel, slik at presten fikk lov til å invitere fangenes ektefeller og samboere til disse samlingene. Denne prøveordningen var så vellykket at det ble ytret ønske om at slike samlinger burde finne sted også etter en løslatelse. Dermed oppstod tanken om et kirkelig kontaktsted utenfor murene.

Ettersom månedene kom og gikk, og bibelgruppa bestod av de samme fangene, oppstod det så et behov om å få en synlig kirkelig ramme omkring samlingene. Da Oslo Kretsfengsel ikke hadde noen egen kirke, og det var ganske lett for fengselspresten å få med seg fanger ut fra fengselet til kirkelige samlinger, fikk vi låne Grønland kirke i Oslo. Hver første torsdag i måneden var bibelgruppa i Oslo Kretsfengsel samlet til bibelundervisning i en kirke utenfor murene. Det gjorde inntrykk.

Opplegget var fremtidsrettet

Bruken av Grønland kirke førte til at fangenes vrang-

forestillinger om kirken ble betraktelig korrigeret.

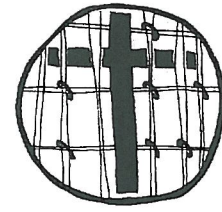
De fikk nemlig oppleve at de kunne komme til kirken som den de var, også før de hadde gjort opp for seg. I tillegg opplevde de at man i kirken kunne gå på lik linje med de «lovlydige». Kirken var med andre ord ikke bare de lovlydiges og vellykkedes kirke. Kirken som mange var kritiske til, men likevel ville være medlem av, opplevde plutselig at den ikke var så verst likevel.

Etter at bibelgruppa hadde fått etablert seg i Grønland kirke, og antall deltakere økte, oppstod også et behov for et allmennmenneskelig fellesskap i tillegg til gudstjenester og undervisning. Det førte til at vi samlet oss i Grønland menighetshus til kirkemiddag etter gudstjenesten, laget av fangenes ektefeller og venner. Ved disse samvørene ble det stadig vekk ytret ønske om å kunne fortsette med samlingene også etter løslatelse.

En offisiell stiftelse ser dagens lys

Skulle dette ønsket bli oppfylt, var det helt nødvendig å bygge opp en «organisasjon» som kunne ha en nær tilknytning til fengselspresttjenesten og til en menighetskirke ute. Det ble opprettet en sammenlutning som fikk navnet «Kirkens fengselsarbeid». Etter en runde med oppfordringer om økonomisk støtte, og det intense ønske fra de arresterte og deres familie om et sted i byen hvor de kunne ta kontakt med en prest i Den norske kirke som var kjent med fengsel og fanger, åpnet Kirkens Fengselsarbeid et kontaktsenter i Oslo, høsten 1994. Dermed var henvendelsene om et «kirkested» for fanger som ønsket å holde kontakten med Den norske kirke etter løslatelsen en virkelighet. Den 23. november 1994 ble Kirkens fengselsarbeid registrert som en frittstående og selvstendig stiftelse under betegnelsen «Stiftelsen Kirkens Fengselsarbeid» (KIFA). En frittstående stiftelse, men med sin basis og utgangspunkt i den offisielle norske kirke.

tema

Det er viktig med en trygghet

KIFAs arbeidsområde er naturlig nok fengsler. Vi må møte fangen der han er, før han løslates, slik at vi kan gjøre vårt tilbud kjent for ham/henne, og at de ønsker å være sammen med oss. Fellesskapet på senteret har vist flere positive resultater. Her lærer man å omgås mennesker og å føre en samtale. En del kan nemlig ikke føre en alminnelig samtale uten å være i opposisjon, eller ved å være kritisk overfor alt og alle. "Det gjelder å gardere seg", er lærdommen de har tatt med seg fra det kriminelle miljøet. Men for ikke å bli misforstått: Alle er naturligvis ikke slik, men de dette gjelder lærer altså ved å se og høre. For de som ønsker det, arrangeres sosiale samvær som avsluttes med andakt og forbønn for det kristne arbeidet i våre fengsler.

De som holder kontakten med KIFA, eller deltar i vårt fellesskap, ytrer fra tid til annen ønsket om vårt nærvær ved bestemte anledninger. Det medfører at presten ved KIFA forretter ved vigslar, dåp og ved begravelse. Noen har begrunnet dette ved å si: "Vi føler oss trygge når en fengselsprest vi kjenner forretter. Vi opplever fengselsprester som våre venner, ellers hadde de vel neppe blitt prester i et fengsel".

Hjemmebesøk

Med all snakk om at den som har sonet ferdig sin dom, skal ansees på lik linje med de som ikke har vært straffet med fengsel, så har mer enn en erfart at virkeligheten er en ganske annen. Den som har kommet i konflikt med norsk lov, og som har vært i fengsel, har for alltid fått seg sitt Kains merke, og vil i de fleste tilfeller oppleve å bli sosialt og kirkelig isolert. Jo grovere forbrytelsen har vært, jo mer isolert vil personen naturligvis føle seg. Det er den harde virkeligheten for mer enn en eksfange.

Det er tungt det. Ja, så tungt at noen avslutter sitt liv på den erfaringen. Dette gjelder uansett om man har et religiøst ståsted eller ei.

KIFA har tatt følgen av denne erkjennelsen og foretar hjemmebesøk til de som ønsker det. Den som ønsker et kristent fellesskap ved hjemmebesøket, får na-

turligvis det. Da holdes det andakt ved avslutningen av besøket. Det er også de som ønsker at besøket skal avsluttes med nattverd. Det er meget sterke opplevelser knyttet til slike besøk. For her i ensomheten dekkes Herrens bord for en som er innenfor, men li-kevel opplever seg som utenfor.

Tilbyr et kirkelig fellesskap, men....

Det er ikke alle som har sittet inne som ønsker å ta imot vårt tilbud om et fellesskap. Det er tross alt et fellesskap innenfor en kirkelig ramme som tilbys. Ikke alle er innstilt på det. De vil lett komme i konflikt med sitt eget miljø og deres vennekrets om de knytter seg for tett til vårt fellesskap. Dessuten er det slik at når fangen først er kommet ut av fengselet, vil han legge den tiden bak seg så fort som mulig. De ønsker ikke å blande seg med eksfanger.

KIFAs mål er ikke å være en suppestasjon eller var- mestue, og slike tilbud finnes det flere av allerede.

Vi kan kanskje si at vi yter fødselshjelp til de som ønsker å etablere seg i samfunnet.

De som imidlertid ønsker et fellesskap innenfor en kirkelig ramme får det, og avlegger kontaktsenteret jevnlig besøk. Det resulterer i at noen fører oss skrittvis inn i deres kriminelle hverdag, og ber om veiledning og hjelp til å mestre sin livssituasjon når kriminelle handlinger planlegges, eller etter at en kriminell handling er utført. Dette forteller ikke så rent lite om den tillit vi har opparbeidet oss. ■